EDBA Economic Development Board Alphen

Alphen aan den Rijn

Advies Economische Agenda 2026-2030

De groene en innovatieve gemeente in het Groene Hart

Economic Development Board Alphen aan den Rijn

Juni 2026

Aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders en de Gemeenteraad van Alphen aan den Rijn

Inhoudsopgave

1. **Introductie** 4

2. **Terugblik: wat is bereikt?** 8
   - 2.1 Wat is gerealiseerd 8
   - 2.2 Wat vraagt verdere aandacht 9

3. **Inhoudelijk fundament: actuele stand van de Alphense economie** 10

4. **Focussectoren 2026-2040** 14

5. **Doelen en acties per focussector** 16
   - 5.1 Bouw 18
   - 5.2 Landbouw en sierteelt 20
   - 5.3 Maakindustrie 22
   - 5.4 Handel en logistiek (ondersteunende sector) 24

6. **Sectoroverstijgende thema's** 26
   - 6.1 Ruimte voor ondernemen 26
   - 6.2 Arbeidsmarkt en onderwijs 27
   - 6.3 Innovatie en digitalisering 27
   - 6.4 Energietransitie en klimaatadaptatie 28
   - 6.5 De circulaire economie 28

7. **Slim samenwerken: de triple helix** 30

8. **Uitvoering, budget en monitoring** 33

9. **Conclusie** 34

Ons doel?

Een sterke, veerkrachtige economie waarin samenwerking leidt tot blijvende impact.

1. Introductie

Voorwoord

De gemeente Alphen aan den Rijn werkt aan een nieuwe economische agenda voor de periode 2026-2030. Een economische agenda vormt het raamwerk voor de gemeente en haar economische partners om gezamenlijk te investeren in een evenwichtig en toekomstbestendig woon-, werk- en (be)leefklimaat. Het zorgt, bij een juiste uitvoering, ook voor een gezonde balans in duurzame, economische ontwikkeling en het maatschappelijk belang voor onze gemeente (brede welvaart).

Het in stand houden van deze balans is geen vanzelfsprekendheid. Zeker niet in een gemeente die, in snel tempo, groeit naar een inwonersaantal van 140.000. De ontwikkeling van brede welvaart is afhankelijk van een evenwichtige verhouding tussen wonen, werk en recreëren. Nu al echter werkt 2/3 deel van de beroepsbevolking buiten onze gemeente en is de druk op de bestaande infrastructuur hoog. De voorziene groei van inwoners stelt dus ook eisen aan de beschikbaarheid van voldoende banen voor onze inwoners. Het maakt investeren in de lokale werkgelegenheid in de komende jaren nog meer urgent.

Een economische agenda is primair gericht op duurzame economische ontwikkeling en creëren van lokale werkgelegenheid. Zodat onze inwoners ook in de toekomst, minimaal in gelijke verhouding (maar liever nog meer), passend werk blijven vinden binnen onze gemeentegrenzen. De economische agenda moet daarnaast ook in lijn zijn met de eerder vastgestelde beleidsstukken en uitvoeringsprogramma's, die ook bijdragen aan de gewenste economische ontwikkelrichting en werkgelegenheid, zoals:

- De Ruimtelijke Economische koers van Alphen aan den Rijn naar 2040
- Het Koersdocument Economie Holland Rijnland
- De regionale investeringsagenda van Regio Holland Rijnland
- De regionale bedrijventerreinenstrategie van Regio Holland Rijnland
- Het duurzaamheidsprogramma 2021-2030 van de gemeente Alphen aan den Rijn
- De detailhandels- en horecavisie 2025
- Het Programma Actieagenda Recreatie en Toerisme Alphen aan den Rijn 2035 (concept)
- De Toekomstvisie en Actieagenda Recreatie & Toerisme 2035 van PReT
- Beleid voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB Beleid)
- Actieplan Circulaire economie Groene Hart Circulair
- De acties uit de lopende Regiodeal Sierteeltregio

Het draagvlak in onze gemeente om samen te werken aan gemeenschappelijke uitdagingen voor Alphen aan den Rijn en de regio is groot, dat is in de afgelopen jaren wel bewezen. Een economische agenda die is samengesteld in overleg met de economische en maatschappelijke partners nodigt uit om slim samen te blijven werken. Gezamenlijk waar het kan maar wel vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid.

Frank Ponsioen
Voorzitter
Stichting Economic Development Board Alphen a/d Rijn

Inleiding

Met dit rapport brengt de Economic Development Board Alphen aan den Rijn (EDBA) haar advies uit aan het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor het opstellen van een economische agenda. Het in dit rapport opgenomen advies is een actualisatie van het door ons in 2021 uitgebrachte adviesrapport “Van grijze middenmoot naar groene voorbeeldstad”. In de afgelopen vijf jaar zijn alle geadviseerde projecten uit het in 2021 uitgebrachte rapport in uitvoering genomen. Nu is het moment om de volgende stap te zetten.

Met deze actualisatie geven wij, opnieuw, invulling aan onze rol van economisch adviesorgaan. Met een focus op de lange termijn en op de kansen van duurzame economische ontwikkeling in voor de lokale economie belangrijke sectoren. Maar ook met oog voor het in stand houden van de leefbaarheid van Alphen aan den Rijn.

Uit statistisch onderzoek blijkt dat de Alphense economie zich sinds 2021 positief heeft ontwikkeld. De werkgelegenheid is gegroeid en het aantal bedrijven is toegenomen. Ook is vastgesteld dat de in 2021 uitgevoerde economische analyse van Alphen aan den Rijn en de kansenmatrix voor economische groei nog steeds relevant zijn.

1. Introductie

Proces

Dit adviesrapport is tot stand gekomen in een interactief proces met diverse stakeholders. De EDBA startte haar voorbereidende werkzaamheden in december 2025. Samen met de gemeente is gewerkt aan geactualiseerde economische data over werkgelegenheid, sectorstructuur en locatiequotiënten. Als context van het advies zijn ook de regionale beleidsambities bestudeerd en opgenomen in de Groeiagenda Zuid-Holland en de Economische Koers HR. Ook het adviesrapport Wennink is meegenomen. Op basis van een sectoranalyse, die de kracht en groeipotentie van de Alphense focussectoren in perspectief plaatst, zijn te realiseren doelen, uit te voeren acties en bijbehorende randvoorwaarden gedefinieerd. Kennis en kunde van ondernemers, onderwijs en overheid is opgehaald in twee platformbijeenkomsten (maart 2026) begeleid door De Argumentenfabriek. In diverse gesprekken en interviews met ondernemers en belangenbehartigers zijn de uitkomsten van deze bijeenkomsten getoetst en gevalideerd.

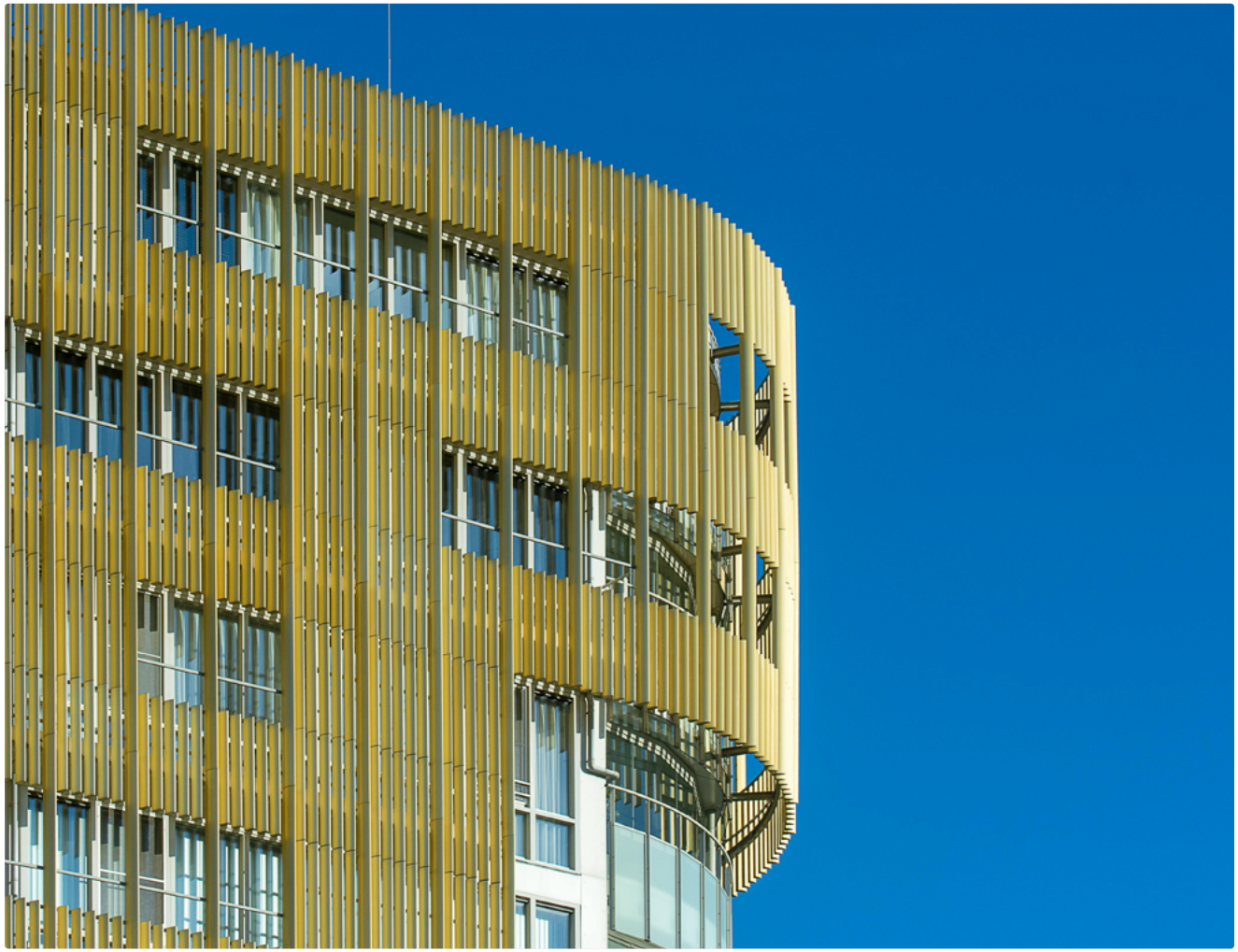
Advies

De EDBA adviseert de gemeente zich te gaan ontwikkelen en positioneren als een groene en innovatieve gemeente in het Groene Hart. Een gemeente waar 'doe en maak'-sectoren, vakmanschap en kennis samenkomen om te werken aan duurzame oplossingen. De benoemde doelen en acties in dit adviesrapport bieden concrete bouwstenen voor beleidsvorming en uitvoering om werkgelegenheidsgroei te realiseren.

Het is van belang dat de economische agenda en het uitvoeringsprogramma bijdragen aan het realiseren van deze positionering. Dat vraagt om lef, ambitie en focus in te maken keuzes. Wij roepen op deze keuze te maken op zowel ruimtelijk als economisch terrein. Met het behouden van bestaande maar ook door het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen. Stel daarbij de ruimte voor ondernemen prioritair beschikbaar aan die bedrijven en sectoren die bijdragen aan een positionering als groene en innovatieve gemeente en (regionale) ketens versterken.
Draag met faciliterend en stimulerend beleid bij aan een goed georganiseerd bedrijfsleven met ontwikkelde ecosystemen.

Conclusie van dit proces: er is consensus bij ondernemers, belangenbehartigers onderwijs- en kennispartners ten aanzien van de vastgestelde doelen en uit te voeren acties. Gecombineerd met de noodzakelijke kennis van onderwijspartners en met ondersteuning van de lokale overheid is er reëel perspectief om de acties uit te gaan voeren samen met het bedrijfsleven. Dat bij de uitvoering maatschappelijke trends op het gebied van circulariteit, energietransitie, digitalisering, AI en klimaatadaptatie in ogenschouw worden genomen is evident.

Stel de economische agenda daarbij op als een uitnodiging aan inwoners, ondernemers, onderwijsorganisaties en andere overheden om samen te werken aan de duurzame economische ontwikkeling van een groeiend Alphen aan den Rijn. Vorm daarbij ook een scherp vastgesteld en herkenbaar economisch profiel dat past bij deze positionering. Een profiel dat ambitie uitstraalt, een handreiking is naar de samenwerkingspartners om samen te werken en de doelstellingen van de economische agenda herkenbaar koppelt aan doelstellingen op het gebied van circulariteit, energietransitie, digitalisering, AI en klimaatadaptatie.

2. Terugblik: wat is bereikt (2021-2025)?

In 2021 adviseerde de EDBA de gemeente om in te zetten op drie focussectoren — bouw, landbouw & sierteelt en handel & logistiek — met concrete projecten op het gebied van circulaire bouw, duurzame distributie en innovatieve landbouw. De terugblik laat zien dat de basis van 2021 sterk is gebleken. Het advies van 2021 is integraal onderdeel geweest van de economische agenda 2021-2025 van de gemeente Alphen aan den Rijn. In de bijbehorende uitvoeringsagenda zijn veel geadviseerde projecten opgenomen en uitgevoerd in een structurele samenwerking met het bedrijfsleven, gemeente en onderwijspartijen.

2.1 Wat is gerealiseerd

- Alle door EDBA in 2021 geadviseerde projecten zijn in uitvoering genomen.
- De werkgelegenheid in Alphen aan den Rijn is in de periode 2021-2025 gegroeid.
- Het aantal bedrijven in de gemeente is toegenomen.
- De triple helix-samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid is verder versterkt.
- Het project Gnephoek is als innovatieve en duurzame woonwijk in ontwikkeling genomen.
- De initiatieven rondom circulaire bouw (MAR), duurzame logistiek (Logistiek0172), energietransitie (Stroom Groene Hart), diverse MKB-Deals, Het Kenniscentrum circulaire economie 'Blik Vooruit' en de verduurzaming in de Greenport (water, veen en plastics) hebben concrete invulling gekregen.

2.2 Wat vraagt verdere aandacht

- De mismatch op de arbeidsmarkt is een structureel probleem wat continue aandacht vraagt als het gaat om oplossingen. Met tekorten aan (technisch) geschoold personeel voor bouw, sierteelt, maakindustrie en de zorgsector. Er is wel veel inspanning verricht op dit gebied (HCA Agenda Greenport, STROOM deelakkoord HCA, verbinding met Hogeschool Utrecht rondom leven lang ontwikkelen, AI).
- De schaarste in ruimte voor bedrijventerreinen neemt toe; keuzes over welke sectoren en welk type bedrijven ruimte krijgen zijn urgenter geworden.
- De transitieopgaven energie en circulaire economie leiden in de nabije toekomst ook tot extra beslag op de al schaarse ruimte.
- Netcongestie is een factor met een steeds grotere (negatieve) invloed op de mogelijkheden van economische ontwikkeling en groei en verduurzaming van bedrijfsprocessen.
- Vergroting van de innovatiekracht, verhoging van digitale weerbaarheid bij MKB-ondernemers om adequaat in te kunnen spelen op transitievraagstukken blijven aandachtspunten.
- De effecten van geopolitieke ontwikkelingen op de lokale economie.
- Economische ontwikkeling vraagt meer en meer om samenwerking op regionale schaal met diverse partijen. Het vraagt ook om een helder profiel/ propositie in de regionale samenwerkingsverbanden.
- De benutting van de mogelijkheden regionale, provinciale en nationale subsidiestromen (zoals WBSO, MIT, Regiodeals, bedrijventerreinenregelingen en MKB-deals) door ondernemers.
- Het vaststellen van een economische profilering die bijdraagt aan de realisatie van de gestelde doelen en de positionering in de samenwerking met andere partijen (bedrijfsleven, andere overheden, onderwijs- en kennispartijen).
- Er zijn in de afgelopen jaren volop kansen gerealiseerd voor verdere ontwikkeling (Gnephoek, regiodeal Sierteeltregio, Kenniscentrum circulaire economie 'Blik vooruit', Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland). Het is van belang deze kansen in de komende jaren te gaan verzilveren met een herkenbare Alphense signatuur.

3. Inhoudelijk fundament: actuele stand van de Alphense economie

3.1 Economische structuur

Alphen aan den Rijn is een middelgrote gemeente (ca. 115.000 inwoners) met een gevarieerde economische structuur. De gemeente telt ruim 13.000 bedrijven, overwegend MKB. Het aantal banen bedraagt eind 2024 ruim 52.000 banen. Op basis van geactualiseerde data (2025) ziet de werkgelegenheidsstructuur er als volgt uit:

Sector	% werkgelegenheid	Positie t.o.v. NL
Groothandel & logistiek	24%	Sterk (LQ > 1)
Zakelijke dienstverlening	14%	Gemiddeld
Zorg & welzijn	14%	Gemiddeld
Bouwsector	8,3%	Sterk, groeiend
Maakindustrie	6,9%	Onder gemiddeld NL
Landbouw & sierteelt	4,7%	Sterk (LQ > 2)
Overig	28%	Divers

ECONOMISCH BEELD · ALPHEN AAN DEN RIJN · 2024

Een groeiende economie met een eigen signatuur.

Alphen aan den Rijn telt 52.250 banen in 13.940 vestigingen, een groei van ruim 20% sinds 2015. De economische signatuur is duidelijk: bovengemiddeld in handel, bouw en zakelijke diensten, en koploper in Holland Rijnland in landbouw & sierteelt.

01 · BEVOLKING & ARBEIDSMARKT

De motor van de Alphense economie.

CBS / LISA · 2023 – 2024

WERKZAME BEROEPSBEVOLKING
64.000
Personen 15–74 jr · 2023

NETTO-ARBEIDSPARTICIPATIE
76%
Aandeel werkenden · 2023

BANEN
52.250
▲ 2,4 % j-o-j · LISA 2024

VESTIGINGEN
13.940
▲ 6,3 % j-o-j · LISA 2024

OPLEIDINGSNIVEAU BEROEPSBEVOLKING — n = 66.000 · CBS

26.000	27.000	13.000
Hoog · hbo / wo	Midden · mbo / havo	Laag · vmbo

02 · ECONOMISCHE GROEI 2015 – 2024

Vestigingen leiden, banen volgen.

LISA · JAARSTANDEN

+9.010 banen ▲ 20,8 % +6.450 vest. ▲ 86,1 %

DATA 2024 TENZIJ ANDERS VERMELD

03 · SECTORSTRUCTUUR

Vier focussectoren met bovengemiddelde potentie.

LISA · 52.250 BANEN · 2024

★ Handel	24,2 %	LQ 1,45
Zakelijke diensten	15,8 %	LQ 1,01
Zorg & welzijn	14,3 %	LQ 0,89
★ Bouw	8,3 %	LQ 1,38
★ Industrie	6,9 %	LQ 0,77
Onderwijs	6,2 %	LQ 0,88
★ Landbouw & sierteelt	4,7 %	LQ 2,11
Vervoer & opslag	4,2 %	LQ 0,81

★ Focussector EDBA: locatiecoëfficiënt ≥ 1, oftewel sterker vertegenwoordigd dan landelijk gemiddeld, danwel de sector heeft strategische potentie om groei te realiseren door cross-overs.

04 · STRATEGISCH PERSPECTIEF

Waar Alphen aan den Rijn verschil kan maken.

EDBA MANIFEST 2026–2030

- CROSS-OVER — Maakindustrie
- CROSS-OVER — Bouw
- CROSS-OVER — Sierteelt
- CROSS-OVER — Agri-food
- VERSNELLER — Robotisering
- VERSNELLER — Digitalisering
- VERSNELLER — Energietransitie
- VERSNELLER — Circulair

05 · ARBEIDSPENDEL & SNELGROEIERS

Regionaal verbonden, lokaal versnellend.

CBS PENDEL 2024 · KVK

23,1 ×1.000
Werken én wonen in Alphen aan den Rijn
Van de werkzame beroepsbevolking werkt het merendeel buiten Alphen aan den Rijn.

KOMEN IN ALPHEN WERKEN

Nieuwkoop	1,7
Bodegraven/Reeuwijk	1,4
Waddinxveen	1,3
Leiden	1,2
Top-4 inkomend	**5,6**

GAAN ELDERS WERKEN

Haarlemmermeer	3,6
Leiden	3,1
Amsterdam	2,6
Den Haag	2,6
Top-4 uitgaand	**11,9**

SNELGROEIENDE BEDRIJVEN 2024

12 verdubbeld t.o.v. 2023

Alphen aan den Rijn telde in 2024 twaalf snelgroeiende bedrijven, een verdubbeling ten opzichte van de zes voorgaande jaren. De sterkste relatieve versnelling in Holland Rijnland.

'20 '21 '22 '23 '24

Holland Rijnland · 47 Nederland · 1.751

EDBA · 2026

3. Inhoudelijk fundament: actuele stand van de Alphense economie

3.2 Trends en ontwikkelingen

De EDBA signaleert de volgende trends die direct relevant zijn voor de economische koers van Alphen aan den Rijn:

- Energietransitie en klimaatadaptatie versnellen: bedrijven en de overheid staan voor concrete investeringsbeslissingen op het gebied van hernieuwbare energie, emissieloze mobiliteit en klimaatbestendige inrichting. Noodzakelijke ontwikkeling van skills vindt plaats via initiatieven zoals Stroom Groene Hart. Netcongestie hindert in grote mate de realisatie van deze transitie en zet een rem op de economische ontwikkeling.
- Circulariteit wordt de nieuwe standaard: de nationale wetgeving (zoals Het Nieuwe Normaal in de bouw) dwingt sectoren tot veranderen van bedrijfsprocessen en verdienmodellen. Alphen aan den Rijn onderschrijft het Nationaal Programma Circulaire Economie 2025 en zet zich in voor realisatie van deze standaard met lokaal beleid (o.a. duurzaamheidsprogramma 2021-2030) en in diverse samenwerkingen (MAR, Netwerk Betonketen, Groene Hart Circulair).
- Digitalisering en AI bieden kansen voor productiviteitsgroei in de maakindustrie, logistiek en sierteelt. Dit vraagt ook om ondersteuning in het ontwikkelen van nieuwe kennis en vaardigheden o.a. op het gebied van cyberweerbaarheid.
- Toenemende schaarste van ruimte: de druk op bedrijventerreinen neemt toe; selectief ruimtebeleid is noodzakelijk. Uitgifte zal nadrukkelijker moeten gaan bijdragen aan de gestelde economische doelen.
- Arbeidskrapte: in technische sectoren, maar ook in de zorg en ICT is de mismatch op de arbeidsmarkt een structureel knelpunt. Vakopleidingen, om- en bijscholing zijn urgenter dan ooit.
- Regionale samenwerking wint aan belang: verbindingen met Leiden Bioscience Park, Greenport Holland, het Groene Hart en Regio Holland Rijnland bieden kansen voor Alphen.
- Bodemdaling en vezelteelten: de verwachting dat landbouwgrond in de omgeving geschikt wordt voor o.a. natte of andere gewassen biedt nog steeds nieuwe kansen voor biobased ketens in Alphen aan den Rijn. EDBA ziet nog steeds kansen voor de ontwikkeling van een maakindustrie die zich toelegt op de verwaarding van vezels en groene grondstoffen vanuit de regio tot biobased materials voor o.a. de bouwsector.

3.3 Kernboodschap: Ontwikkel naar een 'groene en innovatieve gemeente'

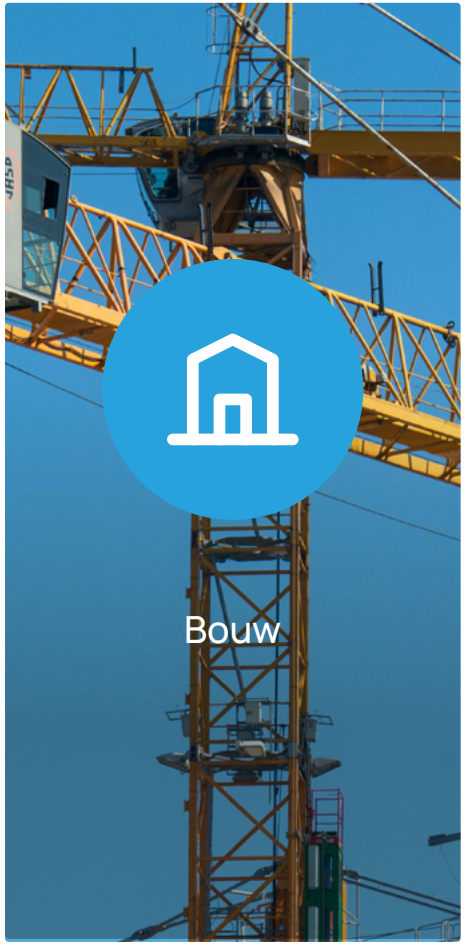
De economie van Alphen aan den Rijn heeft zich in de afgelopen vijf jaar positief ontwikkeld, maar het echte onderscheidend vermogen moet nog (steeds) verder worden opgebouwd. De gemeente heeft unieke troeven: de ligging in het Groene Hart, de sierteeltsector in Boskoop, de logistieke knooppuntfunctie en een groeiende bouwsector. Daarnaast zien wij kansen voor stimulering van initiatieven in de maakindustrie. Initiatieven die bijdragen aan arbeidsproductiviteit en innovatie in voor Alphen aan den Rijn relevante sectoren en het oplossen van "onze" transitievraagstukken. De uitdaging is deze troeven te verbinden en te versterken tot een coherente en toekomstbestendige economie.

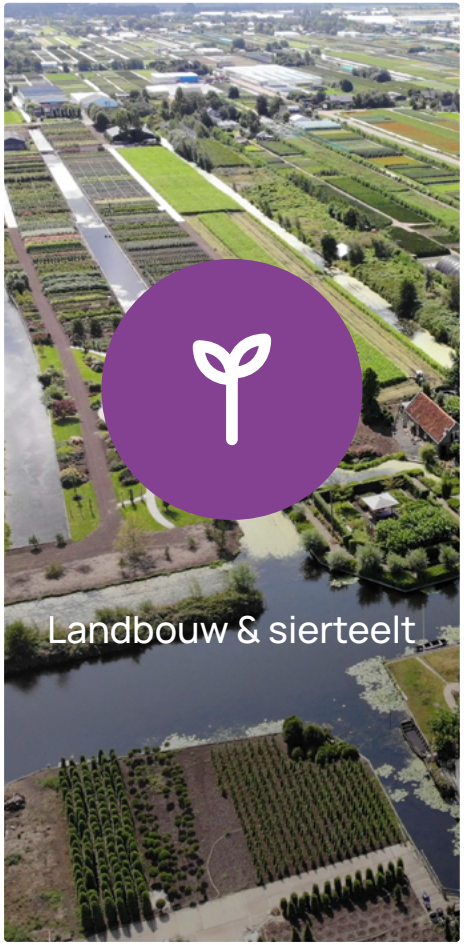
EDBA formuleert de ambitie als volgt: Alphen aan den Rijn ontwikkelt zich tot een groene en innovatieve gemeente in het Groene Hart — een plek waar 'doe en maak'-sectoren, vakmanschap en kennis samenkomen om duurzame oplossingen te realiseren en toe te passen.

4. Focussectoren 2026-2040

Sectorstructuur Alphen aan den Rijn

Ondersteunende sector

De economie van Alphen aan den Rijn wordt gevormd door diverse sectoren. Elk van deze draagt bij aan economische ontwikkeling en werkgelegenheid. Voor diverse sectoren (retail, horeca, recreatie en toerisme) zijn recent beleidsstukken en visiedocumenten vastgesteld die ook van invloed zijn op de economische agenda van de gemeente.

Ons advies gaat over de effecten van (stimulerend) economisch beleid in sectoren met relatief gezien veel werkgelegenheid en kansen voor een hogere acceleratie vanuit economische ontwikkeling (meer banen). Dit advies gaat over keuzes voor stimulerend beleid in deze (focus) sectoren.

Op basis van de economische analyse, de sectororiëntaties en de platformbijeenkomsten adviseert de EDBA, ten aanzien van stimulerend en faciliterend beleid, de onderstaande indeling (voor deze sectoren) in de nieuwe economische agenda:

Type	Sectoren & toelichting
Focussectoren (stimuleren + faciliteren)	**Bouw** — Duidelijke regionale specialisatie en groeiend aandeel in de werkgelegenheid. Sterke kans op circulariteit en biobased innovatie. **Landbouw & sierteelt** — Oververtegenwoordigd (LQ > 2). Greenport Boskoop is een internationaal gerenommeerd knooppunt. Transitieopgave is groot maar kansrijk. **Maakindustrie** — Geen dominante specialisatie, maar strategisch kansrijk als dienstbare maakindustrie voor de transitie naar circulariteit, met name gericht op andere focussectoren.
Ondersteunende sector (faciliteren)	**Handel & logistiek** — Grootste sector qua werkgelegenheid (24%). Behoudt zijn waarde als drager van de lokale economie en als onmisbare schakel voor de focussectoren. Geen uitbreiding van ruimte voor grootschalige doorvoerlogistiek; inzet op verduurzaming en efficiëntie.

EDBA adviseert om deze vier sectoren niet als losstaande eilanden te benaderen, maar als een onderling verbonden regionale keten. De maakindustrie levert producten voor de bouw en sierteelt of aan de regionale speerpuntsectoren (denk aan industrie voor de drones of de pharma).; de logistiek bedient alle focussectoren; Vanuit de plattelandseconomie worden biobased grondstoffen geleverd voor o.a. de bouwsector en de sierteelt. Deze ketenlogica moet centraal staan in het stimuleringsbeleid.

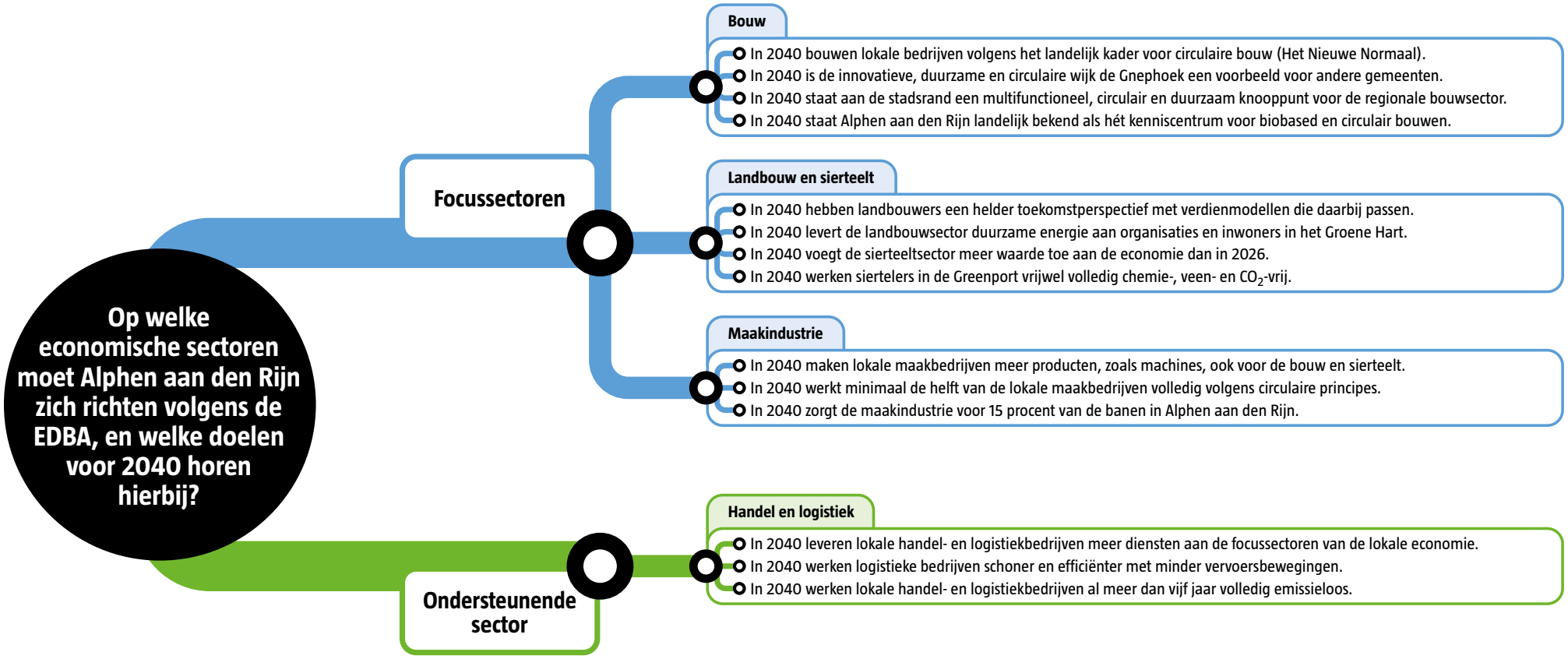
5. Doelen en acties per focussector

Om vast te stellen wat de doelen van stimulerend en faciliterend overheidsbeleid moeten zijn en welke acties moeten worden uitgevoerd door de triple helix partners hebben wij in meerdere sessies, gefaciliteerd door De Argumentenfabriek, deze vraag gesteld aan vertegenwoordigers van de triple helix in onze gemeente.

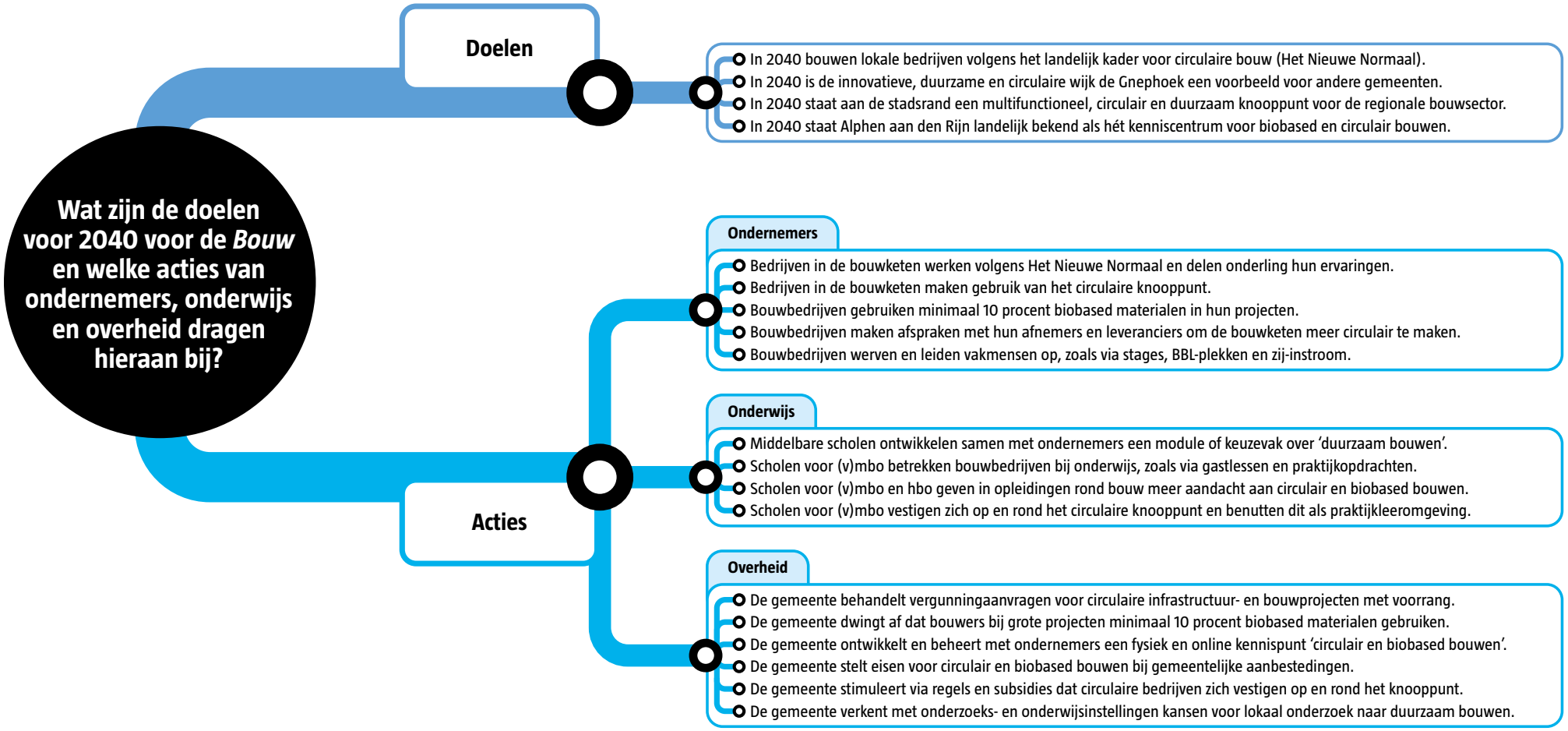
De uitkomsten van deze sessies hebben geleid tot doelen- en actiekaarten opgesteld door De Argumentenfabriek. Deze kaarten zijn dus gebaseerd op de input van ondernemers, onderwijs en overheid uit de platformbijeenkomsten van 2026. De doelen beschrijven de gewenste eindtoestand in 2040; de acties richten zich op de periode 2026-2030.

Sectorenkaart

5. Doelen en acties per focussector

5.1 Bouw

Toelichting

Tot 2040 zijn er volop kansen voor economische ontwikkeling vanuit de realisatie van de woonopgave en het realiseren van duurzame bedrijfshuisvesting. Door als gemeente nadrukkelijk te kiezen voor een toekomstbestendige invulling ontstaat een aantrekkelijk perspectief om een prominente rol te claimen bij regionale ontwikkelingen (ontwikkeling energiesystemen, groene voorzieningen en circulair en biobased bouwen) en een economisch profiel als groene en innovatieve gemeente. Een dergelijke keuze door de gemeente biedt perspectief en duidelijkheid voor onderwijs en ondernemers. Daarmee kunnen deze investeren in oplossingen die bijdragen aan de realisatie van de woningbouwopgave en groene gebiedsontwikkeling. Wij adviseren de gemeente in de volgende economische agenda opnieuw te kiezen voor een economisch beleid voor de bouwsector dat stimulerend en faciliterend bijdraagt aan de realisatie van een duurzame invulling van de woonopgave. Het biedt ook perspectief en duidelijkheid richting onderwijs om te investeren in passende onderwijsprogramma's.

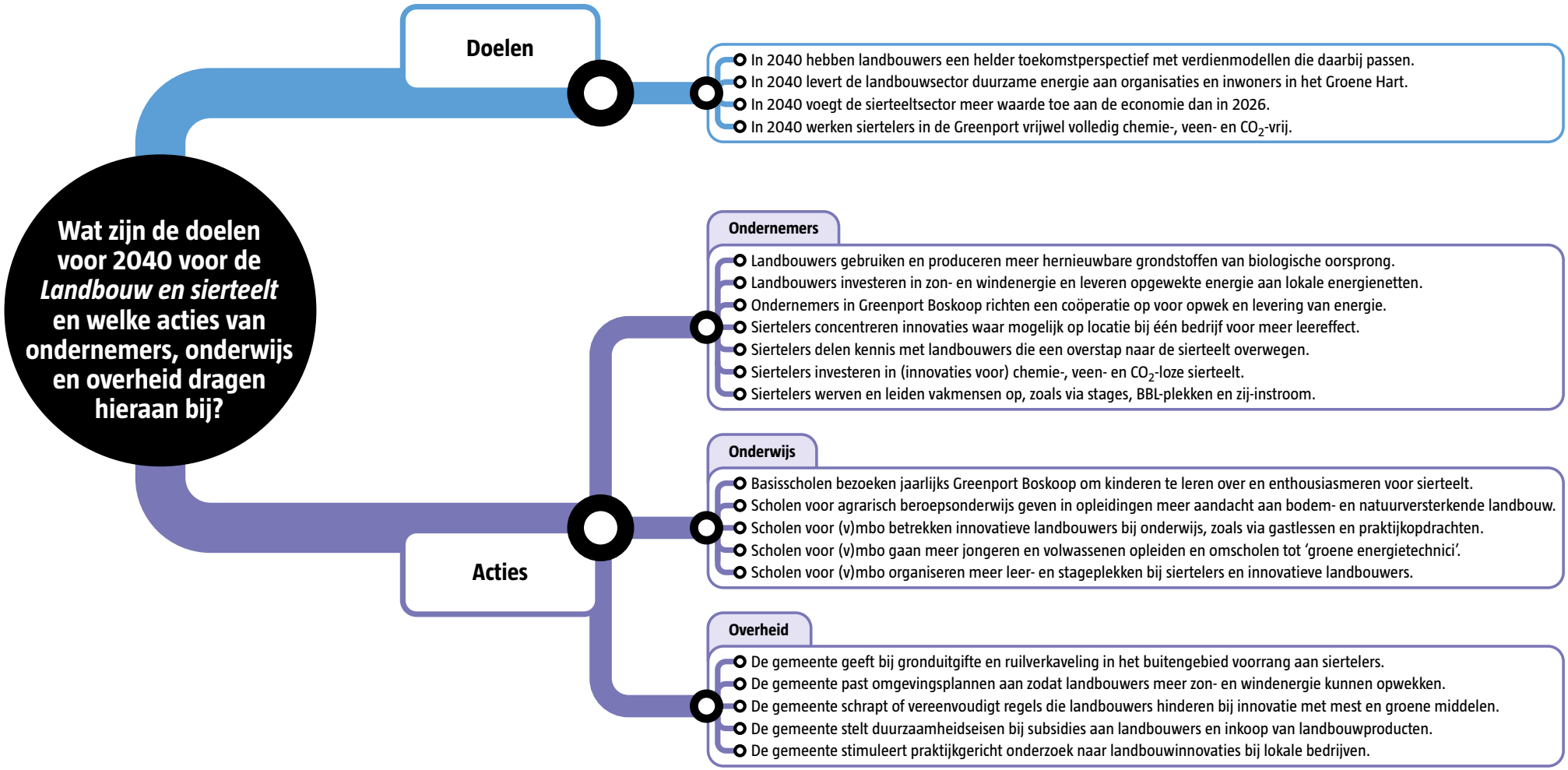
De doelen- en actiekaart voor de focussector bouw is ook besproken met vertegenwoordigers in de MAR. Belangrijkste conclusies en aanvullende aanbevelingen:

- De geformuleerde vier doelen voor 2040 worden als helder beoordeeld en onderschreven.
- De geformuleerde acties voor ondernemers worden als duidelijk ervaren.
- De acties voor ondernemers en onderwijs worden onderschreven.
- Nadruk moet liggen op samenwerking, realisme over uitvoerbaarheid, en aandacht voor consistentie in regelgeving. Niet op het dwingend voorschrijven van regels.

5. Doelen en acties per focussector

5.2 Landbouw en sierteelt

Toelichting

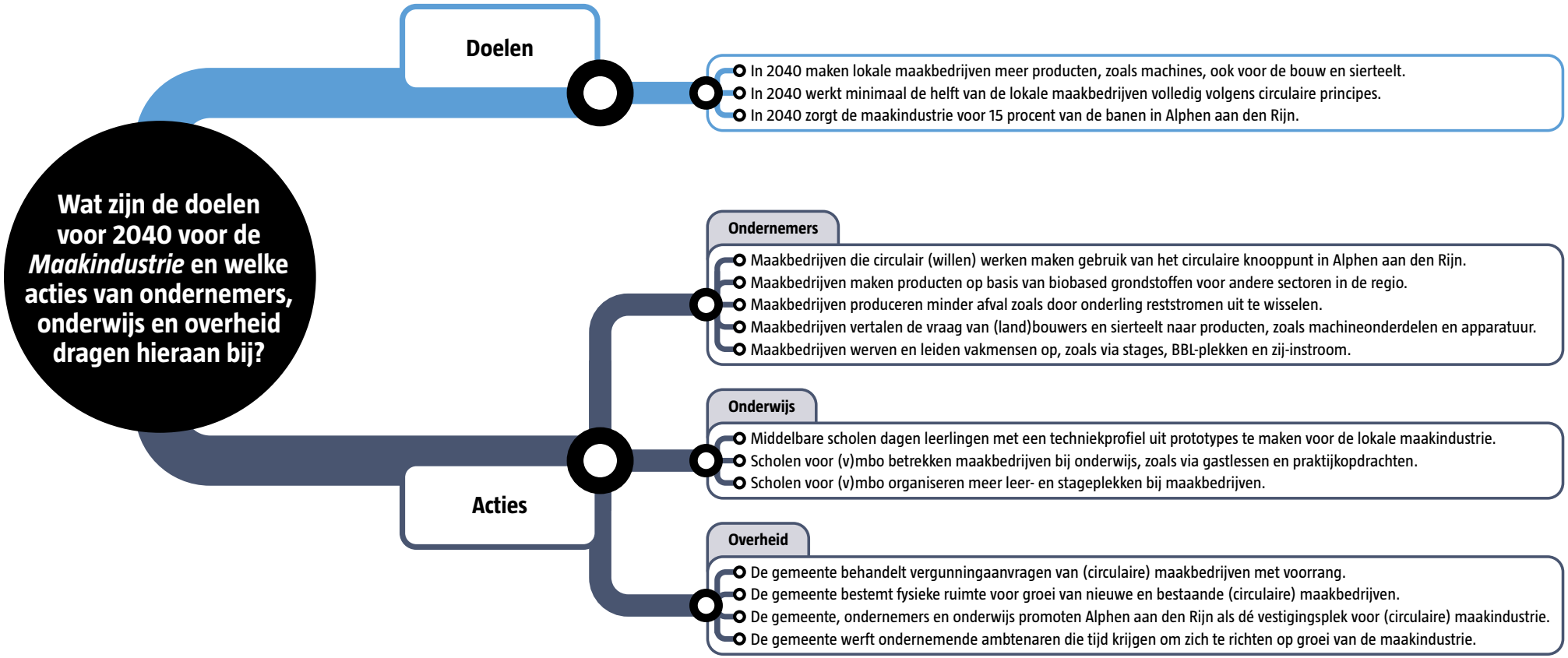
Uit de gevoerde gesprekken met ondernemers en belangenbehartigers uit deze sector en het uitgevoerde statistisch onderzoek is het belang van deze sector voor Alphen aan den Rijn nogmaals bevestigd. Onze economie, de ontwikkelrichting en de kansen voor groei worden in belangrijke mate beïnvloed door het sierteeltcluster en de landbouw. Tot 2040 zijn er volop kansen voor economische ontwikkeling door het (verder) ontwikkelen van hoogwaardige oplossingen voor klimaatadaptieve opgaven, groendiensten bij de woonopgave en toekomstbestendige bedrijventerreinen en het ontwikkelen van groene grondstoffen voor de sectoren bouw en bioscience.

In de afgelopen jaren is gebleken dat kennis van duurzame groendiensten in de Greenport Boskoop steeds relevanter en van maatschappelijke waarde is geworden bij de invulling van de openbare ruimte. De in 2026 gesloten Regiodeal Sierteeltregio getuigt hier ook van. Om de positie als leverancier van functioneel hoogwaardige groenoplossingen te bestendigen adviseren wij de toekomstige ruimtevraag, om groei te kunnen bewerkstelligen, te faciliteren. Onder andere met de uitgifte van PCT-terrein 4 en 5. Het faciliteren van de groeistrategie van Greenport Boskoop biedt ook perspectief en duidelijkheid richting onderwijs om te investeren in onderwijsprogramma's en voor ondernemers om investeringen te doen die resulteren in arbeidsproductiviteitsgroei.

5. Doelen en acties per focussector

5.3 Maakindustrie

Toelichting

De doelen- en actiekaart voor de focussector maakindustrie is ook besproken met bestuurlijke vertegenwoordigers uit de maakindustrie. Voor een concreet breed gedragen advies voor uitvoering stellen wij een verdere verdieping op de uitkomsten van deze doelenkaart in de komende periode voor.

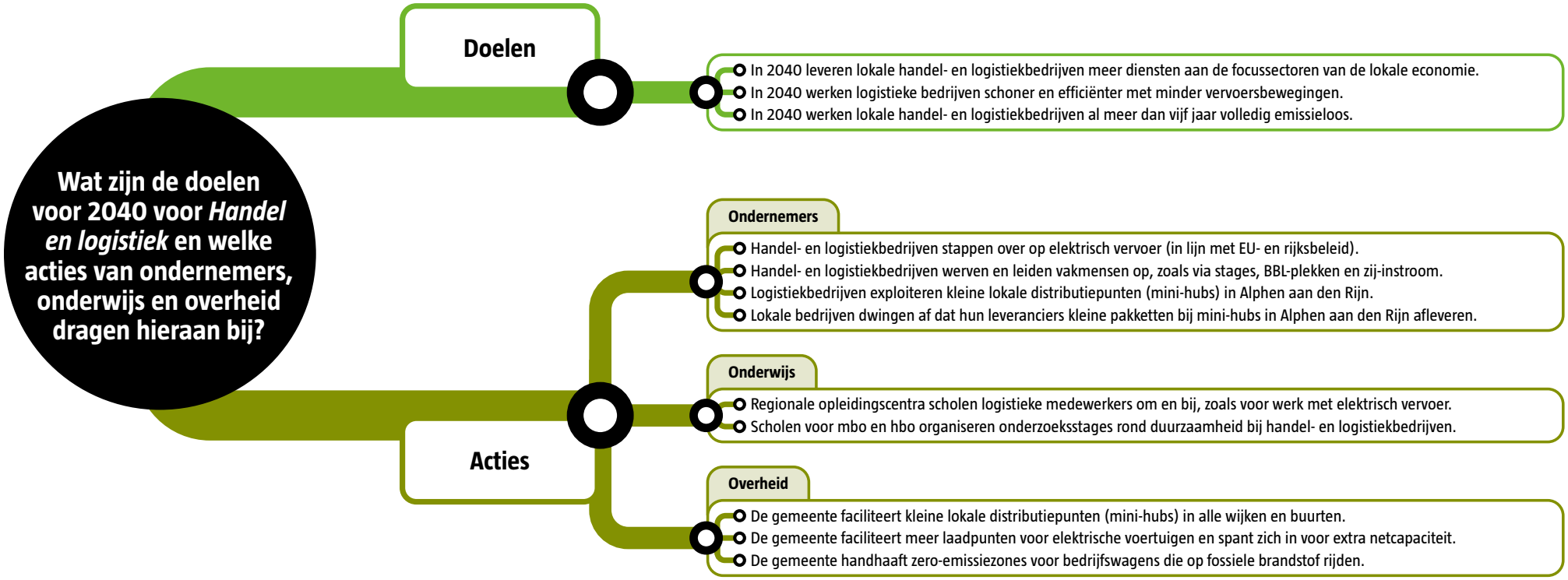
Concrete ontwikkelingen zoals de duurzame realisatie van de Gnephoek en arbeidsproductiviteitsgroei in de sierteelt hebben belang bij innovatieve oplossingen vanuit de maakindustrie. Het is van belang dat de gemeente een stimulerende rol inneemt in het realiseren van ecosystemen, cross overs en ketensamenwerking voor het ontwikkelen van vroegtijdige vraagcreatie. Ons advies is de ontwikkeling van de maakindustrie met actief gronduitgiftebeleid en de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen te faciliteren. Realiseer daarbij een aantrekkelijk perspectief vanuit werkende ecosystemen en ruimte voor groei.

Stel het accountmanagement in staat een aanjagende rol in te nemen in de ontwikkeling van de maakindustrie door nieuwe ondernemingen te werven, ecosystemen te ontwikkelen en samenwerking over de sectoren heen te stimuleren. Uitvoering van een dergelijk beleid biedt ook het noodzakelijke perspectief richting onderwijs om te investeren in onderwijsprogramma's en aan ondernemers om de noodzakelijke investeringen uit te voeren. Ons voorstel is deze verdieping samen met de economische partners en vertegenwoordigers uit de sectoren nog in 2026 verder op te pakken.

5. Doelen en acties per focussector

5.4 Handel en logistiek (ondersteunende sector)

Toelichting

Voor de sector handel en logistiek in onze gemeente geldt dat groei in de focussectoren een positieve invloed zal hebben op de economische ontwikkeling in deze sectoren. Van belang is dat faciliterend economisch beleid gericht is op en bijdraagt aan de realisatie van schonere en slimmere logistieke dienstverlening dat bijdraagt aan een voor ondernemers toekomstbestendig ondernemersklimaat.

Wij adviseren de gemeente in de volgende economische agenda in ieder geval nadrukkelijk te kiezen voor het uitvoeren van een faciliterend beleid. Onder andere door in te zetten op toereikende laadinfra om het elektrificeren van wagenparken te ondersteunen. De duurzame ontwikkeling van deze sector draagt immers ook bij aan het belang van andere sectoren in Alphen aan den Rijn.

De concrete uitvoering van de genoemde adviezen dient in goed overleg en samen met de economische partners en vertegenwoordigers uit de sectoren plaats te vinden.

6. Sectoroverstijgende thema's

Naast de sectorspecifieke agenda adviseert de EDBA de gemeente om de navolgende vijf thema's te hanteren als rode draad door alle beleid.

6.1 Ruimte voor ondernemen

De schaarste aan bedrijventerreinruimte vraagt om heldere keuzes. EDBA adviseert een selectief vestigingsbeleid en uitgiftebeleid bij bedrijventerreinen: focus op bedrijven die bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van de focussectoren. Focus op bedrijven die circulaire activiteiten ontplooien en duurzame werkgelegenheid bieden. Denk aan kwalitatief intensief ruimtegebruik, herstructurering van bestaande terreinen en gerichte profilering van Alphen bij bedrijven die passen in de circulaire economische koers. Zet de komende jaren actief in op de ontwikkeling van uitgeefbare bedrijventerreinen o.a. door ontwikkeling van de Barrepolder maar ook op de herstructurering en verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen.

6.2 Arbeidsmarkt en onderwijs

De mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt is een structureel knelpunt. EDBA roept het onderwijs op door te gaan met het leveren van een bijdrage aan de gezamenlijke human capital-aanpak. Continueer de samenwerking bij Stroom Groene Hart en breid deze uit. Geef verder invulling aan:

- Versterking van technisch vakonderwijs (mbo) in de focussectoren bouw, sierteelt en maakindustrie.
- Ontwikkeling van opleidingen gericht op het realiseren van de transitieopgaven (energie, circulaire economie en klimaatadaptatie)
- Gerichte samenwerking in regionale omscholingsprogramma's voor mensen uit sectoren met minder toekomstperspectief (o.a. financiële dienstverlening).
- Intensivering van de samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen via BBL-plekken, stages en praktijkopdrachten.
- Arbeidsmigratie zien wij als tijdelijke buffer; de structurele inzet moet gericht zijn op de ontwikkeling van de lokale en regionale arbeidsmarkt.
- Blijf partner in de Human capital deelakkoorden met EBZ en bouw dit partnership uit met o.a. deelname in het nieuwe HC-deelakkoord circulaire economie van de EBZ.

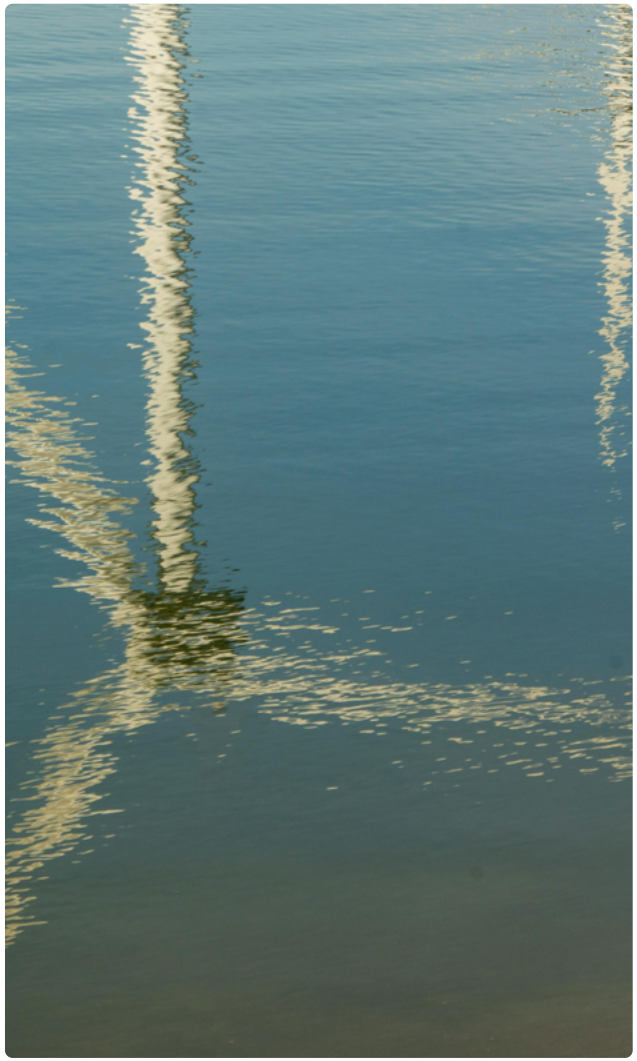
6.3 Innovatie en digitalisering

Innovatie is het mechanisme dat welvaart schept. EDBA adviseert de gemeente om innovatie actief te stimuleren:

- Ga opnieuw een MKB-deal aan met PZH op deze thema's in vervolg op de in 2025 afgeronde MKB-deal Boost Your Digital Business in samenwerking met EDBA, VOA en stichting Alphen Digitaal. Richt deze MKB-deal zo in dat deze bijdraagt aan het faciliteren en stimuleren van de inzet van AI en automatisering in sierteelt, logistiek en maakindustrie als kans voor productiviteitsgroei.
- Ondersteun de komst van een proef- en kennistuin (living lab) voor duurzame innovatie in de focussectoren, als opvolger van eerder geadviseerde kennis- en proeftuinen.
- Ondersteun MKB-bedrijven bij toegang tot innovatiesubsidies (WBSO, MIT, Europese fondsen).
- Leg continu verbindingen met regionale kennisclusters zoals Leiden Bioscience Park, Hogescholen en de TU Delft en onderhoud de bestaande verbindingen in samenwerkingsverbanden zoals de EBZ.

6. Sectoroverstijgende thema's

6.4 Energietransitie en klimaatadaptatie

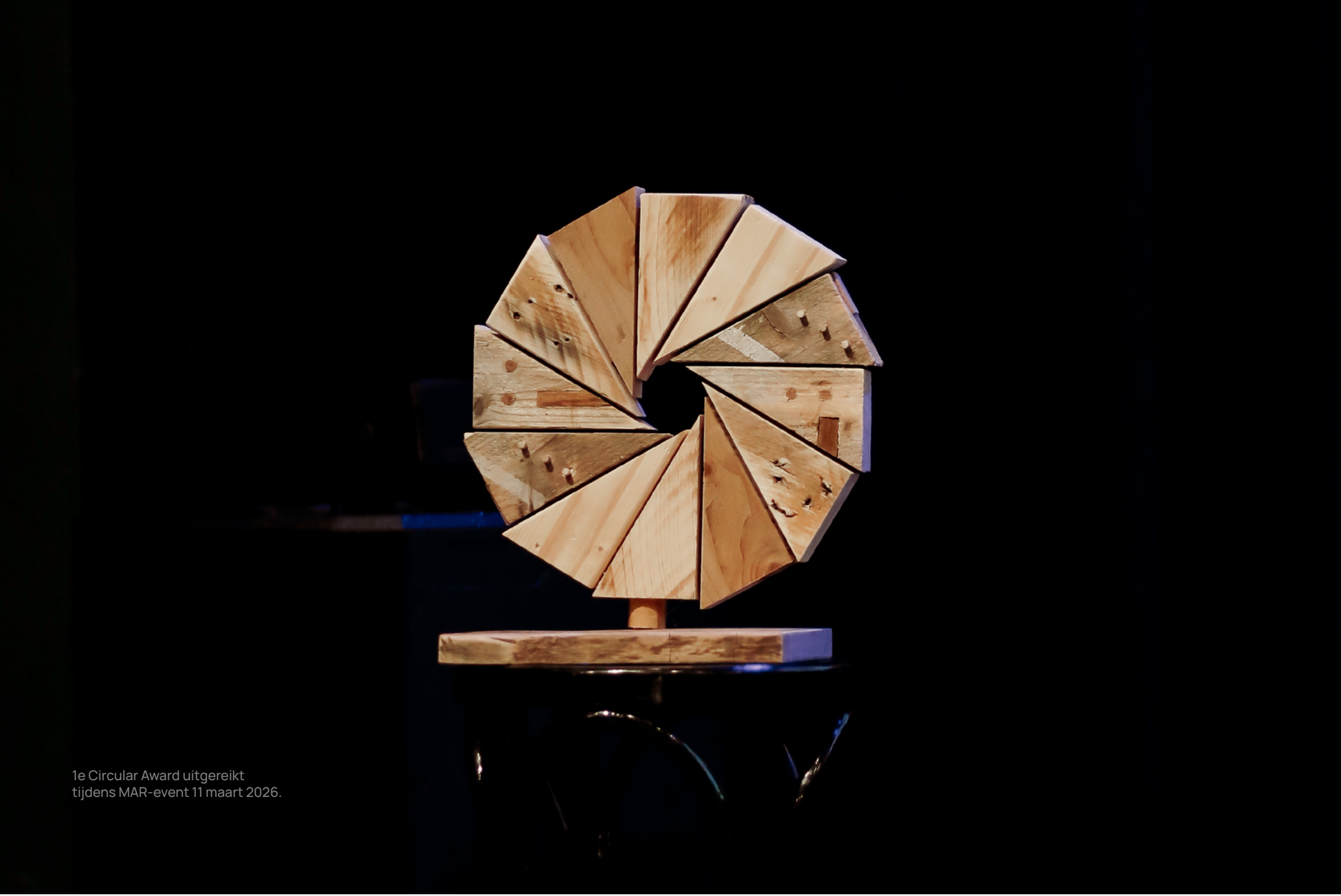
De energietransitie en klimaatadaptatie zijn niet enkel een bedreiging maar bieden ook kansen voor de Alphense economie. EDBA adviseert:

- Voorkom netcongestiesituaties (zoals elders in het land) en kies voor het faciliteren van een energievoorziening die in staat stelt om economisch te kunnen groeien (en te blijven ondernemen).
- Continueer het initiatief Stroom Groene Hart en werk toe naar concrete opleidingsmogelijkheden gericht op het ontwikkelen van LLO-trajecten.
- Maak lokale systeem- en ruimtelijke keuzes die energie hubs of -gemeenschappen mogelijk maken en stimuleer daarbij het belang van samenwerkende bedrijven.
- Faciliteer het ontstaan van lokale energiecoöperaties en ondersteun de realisatie van collectieve opwek in de Greenport en op bedrijventerreinen.
- Maak de Gnephoek tot een showcase van klimaatadaptief en biobased bouwen op NL-niveau voor alle relevante stakeholders in betrokken sectoren.
- Ondersteun de verdere ontwikkeling van waterstofinfrastructuur voor zware logistiek.

6.5 De circulaire economie

Het faciliteren en stimuleren van de transitie naar een meer circulaire economie biedt kansen voor het ontwikkelen van een onderscheidend profiel als groene en innovatieve gemeente. EDBA adviseert:

- Faciliteer en stimuleer triple helix samenwerkingen zoals Platform Groene Hart Circulair en het Kenniscentrum CE Blik vooruit.
- Bied uitgeefbare percelen bedrijventerrein bij voorkeur aan bedrijven die aantoonbaar en actief bijdragen aan deze transitie.
- Maak de Gnephoek tot een showcase van klimaatadaptief en biobased bouwen op NL-niveau voor alle relevante stakeholders in betrokken sectoren.
- Draag bij en neem deel aan de realisatie van het nieuwe HC-deelakkoord van de EBZ (WE-Circulair) gericht op het ontwikkelen van een LLO-onderwijsaanbod gericht op het ontwikkelen van skills op het gebied van circulariteit.
- Stimuleer de onderwijs- en kennispartners tot het ontwikkelen van een onderwijsaanbod gericht op de ontwikkeling naar een circulaire economie en samenleving.

1e Circular Award uitgereikt
tijdens MAR-event 11 maart 2026.

7. Slim samenwerken: de triple helix

Een succesvolle economische agenda vereist dat ondernemers, onderwijs en overheid hun krachten bundelen. De triple helix-samenwerking in Alphen aan den Rijn is een bewezen kracht, maar vraagt om verdere verdieping.

7.1 Overheid

- Vervul een voorbeeldrol: leef het eigen circulaire beleid na in gemeentelijke aanbestedingen en vastgoed.
- Ontwikkel het denken vanuit beloningen (subsidies, snellere vergunningen, ruimte) in plaats van uitsluitend verplichtingen.
- Versterk de lobbykracht richting provincie, Rijk en EU om meer middelen voor Alphen aan den Rijn te verwerven.
- Stel een scherp en herkenbaar economisch profiel vast dat past bij deze positionering en maak daarbij gebruik van de kennis van stichting Alphen Marketing.
- Stel accountmanagers bedrijven per focussector aan die bijdragen aan sectorontwikkeling.
- Werk een uitvoeringsprogramma uit met concrete KPI's en tussentijdse meetmomenten.

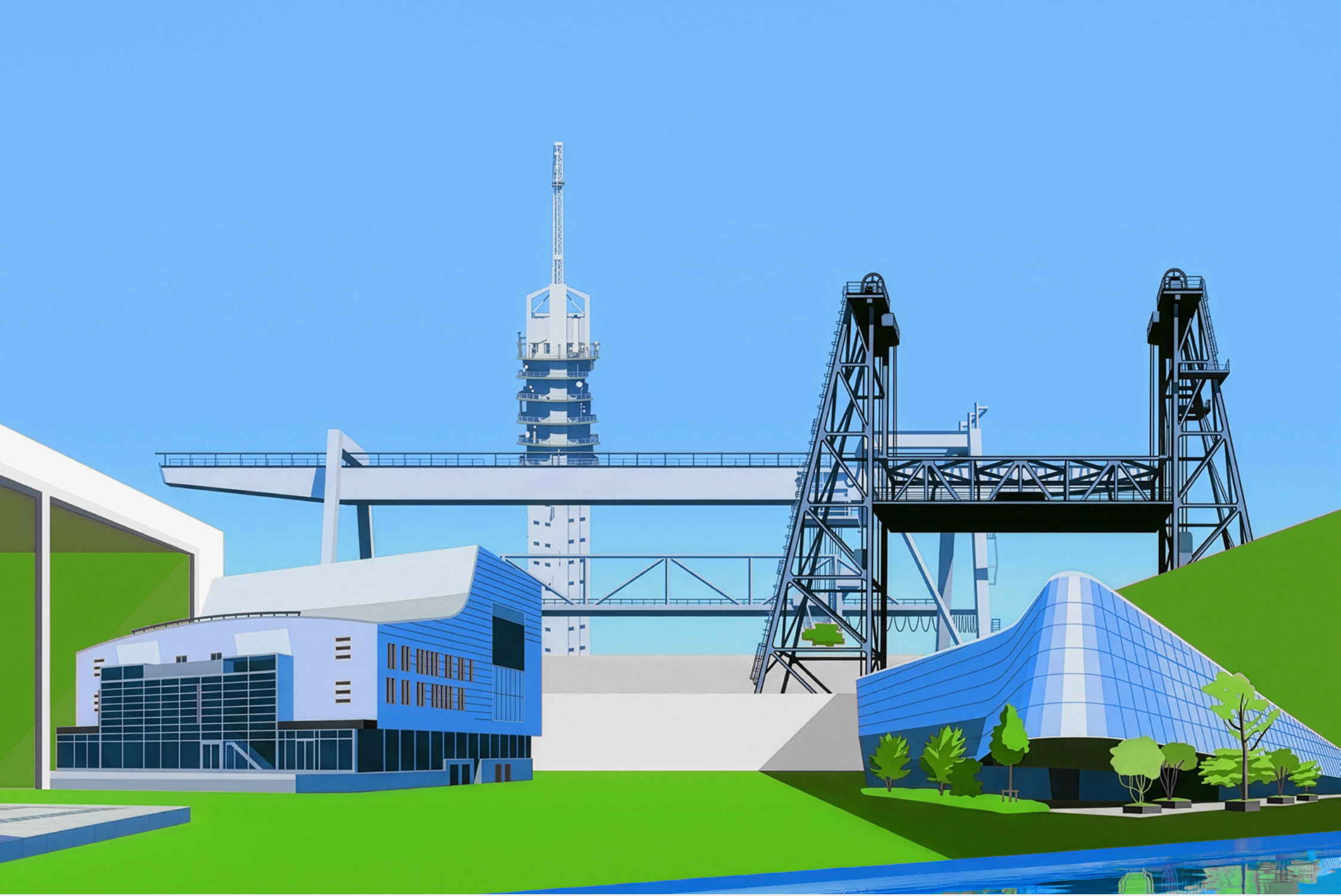
7.2 Onderwijs

- Investeer in leer- en omscholingsprogramma's die aansluiten op de vraag van de focussectoren.
- Organiseer onderzoeksstages bij bedrijven die werken aan verduurzaming en innovatie.
- Neem een flexibele houding aan ten aanzien van het onderwijsprogramma om snel in te spelen op marktontwikkelingen.

7.3 Ondernemers

- Verbinden zich aan duurzaamheidsdoelen en kijken verder dan het kortetermijnbelang.
- Werken samen over sectoren heen en benutten ketensynergiën.
- Communiceren proactief hun behoeften en knelpunten aan gemeente en onderwijs.
- Investeren in stageplaatsen, BBL-plekken en zij-instroomprogramma's.

8. Uitvoering, budget en monitoring

8.1 Budget

EDBA adviseert de gemeente een meerjarenregeling beschikbaar te stellen voor cofinanciering van projecten in de focussectoren, met een jaarlijks budget van minimaal € 500.000,-. Dit bedrag is mede bedoeld als hefboom voor het verwerven van provinciale, nationale en Europese subsidies. Aanvullend wordt een innovatiereservering van € 1.000.000,- aanbevolen voor grotere, strategische projecten die de economische basis versterken (o.a. betere benutting en herstructurering van bedrijventerreinen) en die bijdragen aan economische groei (o.a. groei arbeidsproductiviteit en uitbreiding ruimte voor ondernemen).

8.2 Uitvoering

- Stel per focussector een accountmanager bedrijven aan vanuit de gemeente.
- Zorg voor voldoende ambtelijke capaciteit en mandaat om de economische agenda slagvaardig uit te voeren.
- Stel een scherp en herkenbaar economisch profiel vast dat past bij deze positionering en maak daarbij gebruik van de kennis van stichting Alphen Marketing.
- Continueer de positie van EDBA als onafhankelijk adviseur en betrek deze in de uitvoering als aanjager van de triple helix samenwerking.

8.3 Monitoring

EDBA adviseert en neemt desgewenst het initiatief tot de inrichting van een economisch dashboard met de volgende meetdomeinen:

- Economische prestaties: ontwikkeling van banen, bedrijven, sectorontwikkeling, uitgifte bedrijventerreinen gericht op groei in de focussectoren.
- Vastleggen van ondernomen acties gericht op duurzame ontwikkeling: circulariteit, energieverbruik, CO2-uitstoot, innovatie-indicatoren.
- Acties gericht op arbeidsmarkt: wegnemen van mismatch, reduceren van de pendel, investeringen in gewenst opleidingsniveau, realisatie van stageplekken.
- Brede welvaart: welzijn, leefbaarheid, gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers.

EDBA adviseert de gemeente bij de eerste actualisatie van het dashboard de kennis van Hogescholen, Universiteiten of een vergelijkbare instelling te betrekken.

9. Conclusie

Alphen aan den Rijn staat aan de vooravond van een nieuwe fase in zijn economische ontwikkeling. De basis is solide: alle projecten uit 2021 zijn in uitvoering, de werkgelegenheid is gegroeid en de triple helix werkt. Maar de ambities reiken verder.

De centrale boodschap van dit advies is helder: zet in op kwaliteit boven kwantiteit, bouw voort op de kracht van de focussectoren en maak van Alphen aan den Rijn een groene en innovatieve gemeente in het Groene Hart. Een gemeente waar ambacht, vakmanschap en duurzame innovatie samenkomen in een hecht netwerk van ondernemers, onderwijs en overheid.

De kansen zijn er. De mensen zijn er. Het draagvlak is er. Nu is het moment om de volgende stap te zetten.

Bestuur EDBA

Frank Ponsioen	*Voorzitter*
Maria Molenaar	*Bestuurslid*
Wilbert Lek	*Bestuurslid*

Programmadirectie EDBA

Joost Berkhout

Alphen aan den Rijn, Juni 2026

Over dit rapport

Dit adviesrapport is opgesteld door de Economic Development Board Alphen aan den Rijn (EDBA) en is gebaseerd op geactualiseerde economische data, twee platformbijeenkomsten en verdiepende gesprekken met vertegenwoordigers van het platform EDBA, ondernemers, onderwijspartijen en overheid (2026), de sectoranalyse 'Focussectoren Alphen aan den Rijn' (april 2026), doelen- en actiekaarten opgesteld door De Argumentenfabriek, en het adviesrapport uit 2021.

EDBA
Europaplein 10, 2408 GX Alphen aan den Rijn
www.edbalphen.nl

De kansen zijn er. De mensen zijn er.
Het draagvlak is er. Nu is het moment
om de volgende stap te zetten.

EDBA Economic Development Board Alphen

Website
www.edbalphen.nl

E-mail
info@edbalphen.nl

Telefoon
+31 (0)172 74 81 50

Stichting Economic Development Board Alphen aan den Rijn
Europaplein 10, 2408 GX Alphen aan den Rijn

